שׁוּם צָרָה, [מ]חוּץ מִצָּרַת הַמְּזוֹנוֹת שֶׁצּוֹעֲקִים עָלֶיהָ בַּפֶּה בְּשַׁבָּת וְלֹא בְּשׁוֹפָר. וְכֵן [נ]עִיר שֶׁהִקִּיפוּהָ אַנָּסִין אוֹ נָהָר וְסִפִּינָה הַמְטַרְפָּת בַּיָּם, [ס]וַאֲפִלּוּ עַל יָחִיד הַנִּרְדָּף מִפְּנֵי אַנָּסִין אוֹ לִסְטִים אוֹ רוּחַ רָעָה, [ע]זוֹעֲקִין וּמִתְחַנְּנִין בִּתְפִלּוֹת בְּשַׁבָּת אֲבָל אֵין תּוֹקְעִין, [פ]אֶלָּא אִם כֵּן תּוֹקְעִין לְקַבֵּץ הָעָם לַעֲזֹר לַאֲחֵיהֶם וּלְהַצִּילָם (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תקע״ו סָעִיף י״ג): ו [צ]נִרְדָּף (כז) מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה שֶׁאָמְרוּ, לָאו דַּוְקָא, דְּהוּא הַדִּין לְכָל חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנַת הַיּוֹם זוֹעֲקִים וּמִתְחַנְּנִין. וְכֵן נָהֲגוּ לוֹמַר מְצַלְּאִים בְּשַׁבָּת עַל חוֹלִים הַמְסֻכָּנִים סַכָּנַת הַיּוֹם. הַגָּהָה: וְכֵן מֻתָּר לְבָרֵךְ הַחוֹלֶה (יג) [יג] (כח) הַמְסֻכָּן, בּוֹ בַּיּוֹם (לקוטי מהר״י ברי״ן ובית יוסף (ד״ה ומ״ש וכן) בשם הר״ן פרק ג׳ דתענית (מ: ד״ה גמ׳ ויתיר)):

רפט סֵדֶר סְעוּדַת שַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבָּת. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]יְהִיבָה שֻׁלְחָנוֹ עָרוּךְ (א) וּמִטָּה [ב] מֻצַּעַת יָפָה וּמַפָּה פְּרוּסָה כְּמוֹ בִּסְעוּדַת הַלַּיְלָה, (ב) [ב]וִיבָרֵךְ עַל הַיַּיִן בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן וְהוּא נִקְרָא [ג]קִדּוּשָׁא רַבָּא. [ג]וְאַחַר כָּךְ יִטֹּל יָדָיו (ד) (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רע״א סָעִיף י״ב בַּהַגָּהָה) [ד]וְיִבְצַע עַל לֶחֶם מִשְׁנֶה כְּמוֹ בַּלַּיְלָה (ה) וְיִסְעֹד. * [ה]וְגַם זֶה הַקִּדּוּשׁ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּמָקוֹם סְעוּדָה, (ו) וְשֶׁלֹּא יִטְעֹם קֹדֶם לוֹ כְּלוּם כְּמוֹ בְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה. [ו]וּמִיהוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם בְּבֹקֶר קֹדֶם תְּפִלָּה מֻתָּר, מִפְּנֵי שֶׁעַדַיִן (ז) לֹא חָל עָלָיו * חוֹבַת קִדּוּשׁ. הַגָּהָה: וְעַיֵּן לְעֵיל כָּל דִּינֵי קִדּוּשׁ סִימָן רע״א עַר״ב רע״ג:

ב (ח) [ז]בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן מָצוּי, הֲרֵי שֵׂכָר וּשְׁאָר מַשְׁקִין חוּץ מִן הַמַּיִם (ט) חֲמַר מְדִינָה וּמְקַדְּשִׁין עָלָיו. [ח]וְאִם אֵין לוֹ שֵׂכָר וּשְׁאָר מַשְׁקִין, (י) * אוֹכֵל בְּלֹא (ג) [ג] קִדּוּשׁ:

מ בְּבָא בְּחֻרְבָּא ע״א (ע״א) וְהֶבְיאוּ הַשּׁוֹר בְּסִימָן תקע״ו.
נ תַּעֲנִית י״ט (ע״א).
ס שָׁם כ״ב (ע״ב).
ע שָׁם י״ד (ע״א).
פ שָׁם כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּתַנְיָא קַמָּא נַמִּי לֹא פְלִיג בְּהָא, בֵּית יוֹסֵף בְּסִימָן תקע״ו (ד״ה ופ״ש אבל).
צ הָרַ״ן (ח: ד״ה גמ׳ ויחיד) אֲהָא דְּתַעֲנִית דָּף (י״ט) [כ״ב] (ע״ב).

א טור. ב פְּסָחִים ק״ו (ע״א) בָּעֲבָדָא דְּרַב אַשִׁי. ג רַמְב״ם בְּפֶרֶק כ״ט (ה״י). ד שַׁבָּת קי״ז (ע״ב). ה רַמְב״ם שָׁם. ו טוּר בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא״ש. ז צִיְּנְתִּיו לְעֵיל בְּסִימָן (רע״א) [רע״ב] (אות ל). ח הַמַּגִּיד שָׁם וְהָרא״ש בִּתְשׁוּבָה (כלל כב סי׳ י עי״ש).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וּבֵרְכַהּ מֹשֶׁה (ח״א או״ח) סִימָן כ״ב: ו [יג] הַמְסֻכָּן. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת נַחֲלַת שִׁבְעָה (ח״ב) סִימָן ל״ט שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה לְבָרֵךְ הַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אַף עַל פִּי שֶׁהַחוֹלֶה לֹא הָיָה שָׁם בָּעִיר רַק בִּישׁוּב שֶׁהָיָה רָחוֹק מֵהֶלֶךְ שָׁעָה וְיוֹתֵר, וְדָלָא כְּלִקּוּטֵי מַהֲרַי״ל (מִנְהָגִים הִלְכוֹת שַׁבָּתוֹת) שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין לְבָרֵךְ כְּשֶׁאֵינוֹ בָּעִיר דְּשַׁמָּא מֵת אוֹ הִבְרִיא, עַיֵּן שָׁם מִגִּשְׁתִּין (כח.) דַּאֲפִלּוּ הִנִּיחוֹ זָקֵן אוֹ חוֹלֶה נוֹתְנוֹ לוֹ בְּחָזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם, וְגָדוֹל אֶחָד כָּתַב לְהַעֲמִיד דִּבְרֵי מַהֲרַי״ל וְהוּא חוֹזֵר וְהַשִּׁיב לו, עַיֵּן שָׁם מִסִּימָן ע״ז עַד סִימָן (פ״א) [פ׳]. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַבְּאֵר הֵיטֵב מִדִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם לוֹמַר שַׁבָּת הִיא מִלְּוְעָק, עַיֵּן בְּאֵלֶּה רַבָּה (סק״כ). וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר י׳ סָעִיף מ״ד וּבְפִתְחֵי שְׁעָרִים שָׁם (ס״ק מז), שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר שַׁבָּת הִיא מִלְּוְעָק וּרְפוּאָה קָרוֹבָה לָבֹא וּבְרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים יְרַחֵם עָלֵינוּ הַשֹּׁתֶא בַּעֲנָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן, עַיֵּן שָׁם:

ב [ג] קִדּוּשׁ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּכְכָר כָּתַבְתִּי בָּזֶה לְעֵיל סִימָן רע״ב סָעִיף קָטָן ד׳, וְעַיֵּן בְּשוּ״ת הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב׳ סִימָן קע״א שֶׁגַּם דַּעְתּוֹ שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת צַד לְמָחָר. וְלִעְנְיַן אִם מְקַדְּשִׁין עַל יַיִן שָׁרָף, עַיֵּן שָׁם בְּבֵאֵר הֵיטֵב סָעִיף קָטָן ד׳ וּבְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שָׁם לְעִנְיַן קִדּוּשׁ שֶׁל יוֹם, וְהָאִידָנָא נָהוּג עָלְמָא לְקַדֵּשׁ בְּיוֹם עַל יַיִן שָׁרָף, וְאֵין לַצְּעוֹת כֵּן אֶלָּא כְּשֶׁיְּכוֹל לִשְׁתּוֹת מִלֹּא לֻגְמָיו בִּלֹּא הִפְסֵק בֵּינְתַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל סִימָן ערכ״ב בְּשֵׁם הָאֲלִיָּה

בְּאוּר הֲלָכָה

א * וְגַם זֶה הַקִּדּוּשׁ וְכוּ׳. עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע״ג מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם מַה נִּקְרָא מְקוֹם סְעוּדָה:

* חוֹבַת קִדּוּשׁ. וּמִי שֶׁהָתַר לוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת קֹדֶם תְּפִלָּה כְּגוֹן שֶׁהוּא לִרְפוּאָה וּכְדִלְעֵיל סִימָן פ״ט סָעִיף ג׳, פְּשׁוּט דְּצָרִיךְ לְקַדֵּשׁ מִתְּחִלָּה:

ב * אוֹכֵל בְּלֹא קִדּוּשׁ. וּמִכָּל מָקוֹם אִם הֵבִיאוּ לוֹ מַשְׁקֶה בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ יְקַדֵּשׁ עָלָיו [אַחֲרוֹנִים]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אָדָם לְרַחֲמִים, מֻתָּר לְכַבֵּשׁ וְלִפֹּל עַל פָּנָיו בְּיָחִיד [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג)]: ו (כז) מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה. שֶׁנִּכְנַס בּוֹ רוּחַ שֵׁד וְרָץ וְהוֹלֵךְ, שֶׁמָּא יִטְבַּע בְּנָהָר אוֹ יִפֹּל וְיָמוּת, אוֹ שֶׁהוּא חוֹלֶה מִמִּינֵי הַחֲלָאִים [ר״ן (תענית ח: ד״ה גמ׳ ויחיד)]: (כח) הַמְסֻכָּן בּוֹ בַּיּוֹם. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְסֻכָּן לא. וּכְשֶׁעוֹשִׂין מִי שֶׁבֵּרַךְ לְחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה אוֹמֵר שַׁבָּת הִיא מִלְּוְעָק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא. וּלְבָרֵךְ הַמְּקֻשֶּׁה לְיֻלַּד בְּנֵדַאי מֻתָּר, דְּהָא בִּכְלַל מְסֻכָּנֶת הִיא, וְכֵן הַיּוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁבוּעַ רִאשׁוֹן גַּם כֵּן נִרְאֶה דִּלְכַלַּי עָלְמָא אֵין לְהַחְמִיר:

א (א) וּמִטָּה מֻצַּעַת. הַיְנוּ מַעֲרֶב שַׁבָּת אוֹ כְּדֵי שֶׁיִּישַׁן בָּהּ בְּשַׁבָּת אוֹ שֶׁהוּא בְּחָדָר שָׁדָּר שָׁם וְאֵיפָא בְּזִיוֹן אִם לֹא יַצִּיעַ הַמִּשּׁוֹת, אֲבָל בְּלָאוֹ הָכִי אָסוּר [אַחֲרוֹנִים]. וּמַה שֶּׁכָּתַב וּמַפָּה פְּרוּסָה, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע״א מִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן מ״א: (ב) וְיִבָרֵךְ וְכוּ׳. יֵשׁ נוֹהֲגִין לִפְתֹּחַ מִתְּחִלָּה פָּסוּק 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (שמות לא טז) וְגוֹ' 'אוֹ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' (שמות כ ז) עַד 'וַיִּנָּפֵשׁ' (שם פסוק י), וְיֵשׁ מֵהֶהָמוֹן שֶׁפּוֹתְחִין מִ'עַל כֵּן בֵּרַךְ' וְגוֹ' (שם) וְשֶׁלֹּא כְּדִין הוּא, דְּכָל פְּסוּקָא דְּלֹא פָּסְקֵה מֹשֶׁה אֲנַן לֹא פָּסְקִינַן: (ג) קִדּוּשָׁא רַבָּא. (ו) שֶׁהוּא כְּמוֹ שְׁקוֹרִין סַגִּי נְהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה הַקִּדּוּשׁ אֵינוֹ כְּלָל דְּאוֹרַיְיתָא, רַק שֶׁתִּקְּנוּהוּ לִכְבוֹד שַׁבָּת וְאַסְמְכוּהוּ אַקְרָא דִּכְתִיב בִּגְמָרָא (פסחים קו.): (ד) וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רע״א סָעִיף י״ב וְכוּ׳. הַיְנוּ דְּשָׁם מְבֹאָר בַּהַגָּהָה דִּנְטוֹלִים לַיָּדַיִם קֹדֶם קִדּוּשׁ, וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק סב) דְּכָמָּה אַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ שָׁם דְּטוֹב יוֹתֵר לִנְהֹג כְּדַעַת הַמְחַבֵּר: (ה) וְיִסְעֹד. כָּתַב בְּרוֹקַח סִימָן נ״ד, אַחַר שֶׁאָכְלוּ כָּל צָרְכָּן יֵשׁ מְזַמְּרִים זְמִירוֹת וְשָׁבַח לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְטוֹב לִלְמֹד תּוֹרָה בְּמִקְצָת קֹדֶם אֲכִילָה [אַחֲרוֹנִים]: (ו) וְשֶׁלֹּא יִטְעַם קֹדֶם לוֹ וְכוּ׳. וְגַם הַנָּשִׁים שֶׁיְּכִים בְּעִנְיָן זֶה, דְּכָל מִלֵּי דְּשַׁבָּת אִישׁ וְאִשָּׁה שָׁוִין [אַחֲרוֹנִים]: (ז) לֹא חָל עָלָיו וְכוּ׳. דְּקִדּוּשׁ אֵין שַׁיָּךְ אֶלָּא בִּזְמַן הַסְּעוּדָה. וּמְשׁוּם קֹדֶם הַתְּפִלָּה לֹא שַׁיָּךְ בְּמַיִם וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן פ״ט (ס״ג): ב (ח) בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן מָצוּי. מִשְׁמַע דִּבְמָקוֹם שֶׁהוּא מָצוּי אֵין לְקַדֵּשׁ עַל הַשֵּׂכָר וּשְׁאָר מַשְׁקִין, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע״ב סָעִיף קָטָן כ״ט בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם דְּנוֹהֲגִין לְהָקֵל בָּזֶה בְּשַׁחֲרִית בִּמְדִינוֹתֵינוּ, וּמִכָּל מָקוֹם מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר עַל הַיַּיִן הוּא, וּלְעִנְיַן יַיִן שָׂרָף עַיֵּן שָׁם בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל עַל שֵׂכָר: (ט) חֲמַר מְדִינָה. וּמַשְׁקֶה שֶׁאֵינוֹ חֲמַר מְדִינָה (ט) הַסְּכִימוּ הָרַבָּה אַחֲרוֹנִים דְּאֵין מְקַדְּשִׁין אֲפִלּוּ בְּשַׁחֲרִית, (ג) דִּדְמֵיָא דְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה תִּקְּנוּהָ. וּפְרָטֵי הַדִּין שֶׁל חֲמַר מְדִינָה מְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן רצ״ו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ט) לְעִנְיַן הַבַּדָּלָה וְהוּא הַדִּין כָּאן: (י) אוֹכֵל בְּלֹא קִדּוּשׁ. פֵּרוּשׁ, כְּשֶׁיֵּשׁ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ג) הָרַ״ן (פסחים כב. ד״ה זכרהו) וְהָרַב הַמַּגִּיד (פכ״ס ה״י): ב (ג) פְּרִישָׁה (סק״ג) וְשַׁלְחָן עָצֵי שִׁטִּים (סי׳ ו ס״ב) וְגַן דְּרָךְ הַחַיִּים (דין על איזה יין מקדשין ס״ד) וּמִשָּׁה יְהוּדָה (סק״ח) וְכָתַב דְּגַם דַּעַת הַטּוּר כֵּן וְדִלְא כְּהַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ואם אין לו) שֶׁכָּתַב דְּדַעַת הַטּוּר לְהָקֵל בָּזֶה. וּמַה שֶּׁלֹּא הִזְכִּיר הַטּוּר דְּבָעִינַן חֲמַר מְדִינָה סָמַךְ עַל מַה שֶּׁכָּתַב לְעֵיל בְּסִימָן רע״ב שָׁם וְגַם הִמְחַבֵּר בְּצִמְצוּמוֹ לֹא רָצָה לִסְמֹךְ לְדִינָא עַל מַה שֶּׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף לְדַעַת הַטּוּר וְתָמַהּ לְהַחְמִיר: (ג) וְרַק דִּלְעִנְיַן עִקַּר הַקִּדּוּשׁ שְׁנוּכַל לְקַדֵּשׁ עַל חֲמַר מְדִינָה הַקָּלוּ בְּשַׁחֲרִית וּמַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּלַּיְלָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ב׳:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

רצ בְּשַׁבָּת יַשְׁלִים מֵאָה בְּרָכוֹת בְּפֵרוֹת. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [*] (א) אֵירְבָּה בְּפֵרוֹת וּמְגָדִים וּמִינֵי רֵיחַ כְּדֵי לְהַשְׁלִים (ב) מִנְיַן מֵאָה בְּרָכוֹת. הַגָּהּ: וְאִם רָגִיל בְּשַׁנַּת (ט) [א] צְהָרַיִם (ג) אַל יְבַטְּלֶנּוּ (ד) כִּי עֹנֶג הוּא לוֹ (טור): **ב** בַּאֲחַר סְעוּדַת שַׁחֲרִית (ה) קוֹבְעִים מִדְרָשׁ לִקְרוֹת בַּנְּבִיאִים (ו) וְלִדְרֹשׁ בְּדִבְרֵי אַגָּדָה, (ז) וְאָסוּר לִקְבֹּעַ (ח) סְעוּדָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. הַגָּהּ: וּפוֹעֲלִים וּבַעֲלֵי בָּתִּים שֶׁאֵינָן עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, יַעַסְקוּ יוֹתֵר בַּתּוֹרָה בְּשַׁבָּת מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה

א מִנְחוֹת (כ״ג [מ״ג] ע״ב). ב מָהָא דְּאִיתָא בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל (הובא בב״י). ג גִּיטִּין ל״ח (ע״ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

דְּהוּא הַדִּין בְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה אִם אֵין לוֹ פַּת אוֹכֵל בְּלֹא קִדּוּשׁ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּאִם מְצַפֶּה שֶׁיָּבִיאוּ לוֹ, יַמְתִּין עַל כָּל פָּנִים עַד חֲצוֹת לַיְלָה, אֲבָל בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם אֵין צָרִיךְ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד):

א (ט) **צָהֳרַיִם.** וְלֹא יֹאמַר נַלֵּךְ וְנִישַׁן כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתֵּנוּ בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבָּת, שְׁמָרֵאָה בָּזֶה שֵׁנָה וְיִשַּׁן בְּשִׁבְיל יְמוֹת הַחֹל. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן רס״ו: **ב** (ג) **וְלִדְרֹשׁ.** וְאֵין לְהַנִּיחַ הַדְּרָשָׁה בְּשִׁבְיל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, שֶׁמָּתוּ בָּנָיו שֶׁל רַבִּי מֵאִיר מֵאוֹתוֹ חֵטְא. רוֹקֵחַ (סי׳ נח). [וּבְסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו) כָּתַב, דַּוְקָא שֶׁלֹּא יַרְגִּיל לְאֲכל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אֲבָל בְּאַקְרַאי שֶׁנִּמְשְׁכָה הַדְּרָשָׁה כָּל כָּךְ, אֵין לְבַטֵּל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית מִשּׁוּם זֶה. וְכֵן כָּתַב רוֹקֵחַ (שם ע״י־ש), דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם]. וְנִרְאֶה לִי שֶׁהַדְּרָשָׁה תִּהְיֶה לְהוֹרוֹת לָעָם אֶת חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וּלְהַכְנִיס יִרְאַת אֱלֹהִים בְּלִבָּם, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין עַכְשָׁו. מָגֵן אַבְרָהָם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

רַבָּה (ס״ק יג). וְאִם אֵין לוֹ יַיִן וְאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵלֵא לָגְמָיו כְּאֶחָד, יֵשׁ לוֹ לִתֵּן לִשְׁתּוֹת מִכּוֹס זֶה גַּם לְאֶחָד מֵהַמְסֻבִּין אוֹ לִשְׁתַּיִם עַד שֶׁתִּשְׁתַּיֵּר בְּלֹם יְהֶיהָ מֵלֵא לָגְמָיו וְיכוֹל שֶׁתִּשְׁתּוֹב לְעִיל סִימָן רע״א (ס״ד) דַּעַת יֵשׁ אוֹמְרִים, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק ר״פ ל״ל) כָּתַב שֶׁנִּרְאֶה שֶׁכֵּן עִקַּר עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לִנְהֹג שֶׁאָחַז יְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְבִיעִית וְיוֹצִיא גַּם הָאֲחֵרִים וְיִשְׁתּוּ גַּם הָאֲחֵרִים מִכּוֹס זֶה שֶׁיִּהְיֶה בֵּין כֻּלָּם מֵלֵא לָגְמָיו, אוֹ שֶׁהַמְקַדֵּשׁ וּמוֹצִיא אַחֵר יִשְׁתֶּה כְּכַמָּה פְּעָמִים בְּלֹא הֶפְסֵק מֵלֵא לָגְמָיו, וְיִכּוֹל שֶׁכְּתָבְתִּי סִימָן ער״ב (סק״ז) וְעַיֵּן בְּבֵית יַעֲקֹב סִימָן נ״ז, אֲבָל מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לְפָנֵי אֶחָד כּוֹס קָטָן שֶׁאֵין בּוֹ רְבִיעִית וְהוּא מְקֻדָּשׁ עָלָיו בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אֵין זֶה נָכוֹן. וְעַיֵּן לְעִיל סִימָן ר״ל (ס״א). וּלְעִנְיַן קִדּוּשׁ בְּמָקוֹם סְעוּדָה בְּקִדּוּשׁ שֶׁל יוֹם, עַיֵּן לְעִיל סִימָן רע״ג (סק״ו) דְּשָׁרֵי אַף אִם אוֹכֵל אַחֲרָיו פַּת כֵּיצָנִין, אֲבָל מִינֵי תַּרְגִּימָא וְקָאוָוע לֹא מְהָנֵי, וְגַם בְּשִׁחֲיתַת פּוֹס לֹא מְהָנֵי רַק בְּשֶׁהִתְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ שִׁחֲתָה. עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ב) דְּמִשְּׁפָּר הַבַּדָּנוֹת שֶׁפִּדֵּר מוֹרֵנוּ הָרַב שְׁמוּאֵל וִיטָל (שער הכוונות ענין סעודת שחרית דשבת) מוּכָח דְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם דַּרְבּ הָיָה אוֹמְרוֹ מֵיָּשָׁב, וְכֵן נָהֲגוּ רַבָּנָן קַדִּישֵׁי בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם תְּבוֹנֵן וְתִכּוֹנֵן בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ:

א [בשו״ע] יְרֻבֶּה בְּפֵרוֹת כו׳. עַיֵּן בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם מִתְּשׁוּבַת מַהַר״מ גְּלַאנְטִי (סי׳ לח), וּבִבְרֵכִי יוֹסֵף סִימָן (מ״ז) [מ״ן] (סק״ו) שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַשֶּׁלָ״ה (סק״ו) שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַשֶּׁלָ״ה (מסכת שבת פרק נר מצוה אות מח) וְכָתַב הַגְּדוֹלָה (סי׳ מו הגב״י) בְּשֵׁם סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת (שם). וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי בְּתִבּוּאוֹת שׁוֹר (שמלה חדשה) סִימָן י״ט (ס״ק יז), בְּכָל מָקוֹם אֵין לְהָבִיא לְפָנָיו מִינֵי פֵּרוֹת וּלְבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ לְפִי שֶׁיְּכוֹלִין שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא הָאַחֲרוֹן בְּבָרְכָה זוֹ, דְּכֹהֲאי גַּוְנָא בְּרָכָה לְבַטָּלָה הוּא כו׳, וְאֵין רְאָיָה מִסִּימָן קע״ד (ס״ד) עַיֵּן שָׁם: [א] **צָהֳרַיִם.** עַיֵּן בָּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ רסו) שֶׁאֵין לוֹמַר כֵּן אֲפִלּוּ חָפֵץ לִכְתֹּב תּוֹרָה כְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֶלָּא יֹאמַר כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם. וְעַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם שֶׁלָּ״ה (מסכת שבת פרק נר מצוה נג) שֶׁלֹּא יַרְבֶּה כו׳, וְאַדְרַבָּה חַיָּב אָדָם לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּזֹהַר (ח״ג קעג). דְּכְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּחֻזַּרַת נִשְׁמָה יְתֵרָה לִמְקוֹמָהּ בְּרוּךְ הוּא מַה חִדּוּשׁ אָמְרָה בְּתוֹרָה כו׳, וּכְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ל) כָּתַב בְּשֵׁם דַּעַת חָכְמָה (דברי חכמים שער השבת פ״י) בְּשֵׁם הָאַר״י (שער הפסוקים פר׳ קדושים) שֶׁאִם מְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָה מַעֲטִירִין לְאֵביו בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, לָכֵן נִסְמַךְ כִּבּוּד לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּמִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי יְחַדֵּשׁ, יִלְמַד דְּבָרִים שֶׁלֹּא לְמַד עַד הֵנָּה. וְכָתַב בִּכְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ב) שֶׁכְּתָבוֹ בְּשֵׁם הָאַר״י (פרי עץ חיים שער השבת פכ״א) שֶׁהָיָה יָשַׁן שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת בְּשַׁבָּת. וְכָתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ב) שֶׁרַבִּים מְקֻיָּמִים מִנְהַג הָאַר״י, וּמִי יִתֵּן אִם יְקַיְּמוּ שֶׁאָר הַנְהָגוֹתָיו וְאַזְהָרוֹתָיו כִּי קֹדֶשׁ הֵם, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לוֹ פַּת [וַאֲפִלּוּ (ד) חֲתִיכַת פַּת וְלֹא פַּת שָׁלֵם], אוֹמֵר הַמּוֹצִיא עַל הַפַּת וְאָסוּר לֶאֱכל דָּבָר אַחֵר קֹדֶם לָכֵן (ה) לְדַעַת קְצָת פּוֹסְקִים, וְאִם אֵין לוֹ גַּם פַּת, (ו) אוֹכֵל בְּלֹא קִדּוּשׁ וְאֵין לוֹ לְבַטֵּל מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת בְּשִׁבְיל זֶה. וּבַלַּיְלָה אִם אֵין לוֹ חֲתִיכַת פַּת וְיַיִן וּשְׁאָר מַשְׁקִין לְקַדֵּשׁ עֲלֵיהֶן וְיֵשׁ לוֹ תַּבְשִׁיל וּפֵרוֹת וְכֵיוֹצֵא בּוֹ, (ז) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם מְצַפֶּה שֶׁיָּבִיאוּ לוֹ אֵיזֶה דָּבָר לְקַדֵּשׁ עֲלֵיהֶן יַמְתִּין אֵיזֶה שָׁעוֹת, וְעַל כָּל פָּנִים אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין יוֹתֵר מֵחֲצוֹת, וְאִם הוּא אָדָם חָלָשׁ (ח) אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין וְיֹאכַל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ בְּלֹא קִדּוּשׁ וְיִסְמֹךְ עַל מַה שֶּׁהִזְכִּיר קִדֻּשַׁת הַיּוֹם בְּתְפִלָּה, וְלִכְשֶׁיָּבִיאוּ לוֹ אַחַר כָּךְ בַּלַּיְלָה פַּת אוֹ יַיִן אוֹמֵר עָלָיו כָּל נֹסַח הַקִּדּוּשׁ וְיִסְעֹד כַּדַּיִת עַל כָּל פָּנִים:

א (א) **יְרֻבֶּה בְּפֵרוֹת וְכוּ׳.** וְגַם בְּלֵיל שַׁבָּת קֹדֶשׁ טוֹב שֶׁיַּשְׁלִים בָּם הַמֵּאָה בְּרָכוֹת: (ב) **מִנְיַן מֵאָה בְּרָכוֹת.** כִּי בְּכָל יוֹם מְבָרֵךְ אָדָם מֵאָה בְּרָכוֹת וְכִדְאִיתָא לְעֵיל בְּסִימָן מ״ו סָעִיף ג׳ עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד), וְעַתָּה שָׁנָחְסַר לוֹ כַּמָּה בְּרָכוֹת, שֶׁבִּתְפִלַּת שַׁבָּת יֵשׁ רַק שֶׁבַע בְּרָכוֹת, וְעַל כֵּן יִשְׁתַּדֵּל לְהַשְׁלִימָם: (ג) **אַל יְבַטְּלֶנּוּ.** וּמִכָּל מָקוֹם (ט) לֹא יִרְבֶּה בּוֹ יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁלֹּא יְבִיאֶנּוּ לִידֵי בִּטּוּל תּוֹרָה, שֶׁאֲפִלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׁלוֹמְדִים כָּל הַשָּׁבוּעַ שֶׁמִּצְוָה שֶׁיִּתְעַנְּגוּ בְּיוֹתֵר וּכְדִלְקַמָּה בַּהֶגֶּ״ה, אֵין הַפֵּרוּשׁ שֶׁיִּבְלוּ כָּל הַיּוֹם בְּתַעֲנוּגִים, רַק יִמְשְׁכוּ יוֹתֵר בְּתַעֲנוּג מִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם. כָּתְבוּ הַסְּפָרִים בְּשֵׁם הַזֹּהַר (ח״ג קעג.) שֶׁמִּצְוָה עַל הָאָדָם לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּשַׁבָּת, וּמִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי לְחַדֵּשׁ, יִלְמַד דְּבָרִים שֶׁלֹּא לָמַד עַד הֵנָּה: (ד) **כִּי עֹנֶג וְכוּ׳.** אֲבָל (ז) לֹא יֹאמַר נַלֵּךְ וְנִישַׁן כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתֵּנוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שְׁמָרֵאָה בָּזֶה שֵׁנָה וְיִשַּׁן בְּשִׁבְיל יְמוֹת הַחֹל: **ב** (ה) **קוֹבְעִים מִדְרָשׁ וְכוּ׳.** דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ אָמְרָה תּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּשֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ זֶה רָץ לְכַרְמוֹ וְזֶה רָץ לְשָׂדֵהוּ, אֲנִי מָה תְּהֵא עָלַי, אָמַר לָהּ יֵשׁ לִי זוֹג שֶׁאֲנִי מְזַוֵּג לָךְ וְשַׁבָּת שְׁמוֹ, שֶׁהֵם בְּטֵלִים מִמְּלַאכְתָּם וְיִכּוֹלִים לַעֲסֹק בָּךְ [טור]: (ו) **וְלִדְרֹשׁ וְכוּ׳.** וְהָעִקָּר יִהְיֶה אֵז לְלַמֵּד לָרַבִּים אֶת חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וְאֶת תּוֹרוֹתָיו לְהוֹרוֹת הִלְכוֹת שַׁבָּת וְהָאֲסוּר וְהַמֻּתָּר, גַּם לְהַמְשִׁיךְ לֵב הַשּׁוֹמְעִים בְּאַגָּדָה הַמַּדְרִיכִים אֶת הָאָדָם לְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְכִדְאִיתָא בְּיֵלְקוּט רֵישׁ פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, עֲשֵׂה לְךָ קְהִלּוֹת גְּדוֹלוֹת וּדְרֹשׁ לִפְנֵיהֶם בְּרַבִּים הִלְכוֹת שַׁבָּת וְכוּ׳ לְהוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ׳, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין עַכְשָׁו [בַּ״ח (ס״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם]: (ז) **וְאָסוּר לִקְבֹּעַ וְכוּ׳.** בְּגִמָּרָא (גיטין לח:) אִיתָא, בְּחִלַּת מִלֵּי נָחֲתִי בַּעֲלֵי בָּתִּים מִנְּכַסֵיהוּ, וְחַד מִנַּיְהוּ דְּקָבְעִי סְעוּדְתָא בְּשַׁבְּתָא בְּעִדָּן בֵּי מִדְרְשָׁא. וְהָעִנְיָן כִּדְאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי (פט״ו ה״ג) [הוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף רפ״ח (ד״ה וימהר)] לֹא נִתְּנוּ שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדֵי לַעֲסֹק בָּהֶם בַּתּוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁכָּל יְמוֹת הַחֹל הֵם טְרוּדִים בְּמְלַאכְתָּם וְאֵין לָהֶם פְּנַאי לַעֲסֹק בָּהּ בְּקִבְיעוּת, וּבְשַׁבָּת הֵם פְּנוּיִים מִמְּלַאכְתָּם וְיכוֹלִים לַעֲסֹק בָּהּ כָּרָאוּי, לְפִיכָךְ אָסוּר לוֹ לְפַנּוֹת עַצְמוֹ מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְלִקְבֹּעַ סְעוּדָתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁדּוֹרְשִׁין בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ דִּבְרֵי תּוֹרָה בָּרַבִּים, אֶלָּא יַקְדִּים אוֹתָהּ אוֹ יְאַחֵר אוֹתָהּ. וְזֶהוּ תּוֹכַחַת מְגֻלָּה לְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁמְּטַיְּלִין בְּעֵת שֶׁהַיּא בְּשָׁעוֹת וּבְרְחוֹבוֹת, כִּי אֲפִלּוּ סְעוּדַת שַׁבָּת שֶׁהִיא מִצְוָה אָסוּר אָז מִפְּנֵי בִּטּוּל תּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְטַיֵּל וּלְהַרְבּוֹת אָז בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה שֶׁאָסוּר: (ח) **סְעוּדָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.** וְלָאֲכל בְּלֵיל קְבִיעוּת סְעוּדָה כְּמוֹ שֶׁרָגִיל בִּימוֹת הַשַּׁבָּת (ג) נִרְאֶה שֶׁמֻּתָּר, וְכַנַּ״ל בְּסִימָן רמ״ט סָעִיף ב׳ לְעִנְיַן עֶרֶב שַׁבָּת עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה כֵּיוָן שֶׁהַטַּעַם שֶׁאָסְרוּ חַזַ״ל קְבִיעוּת סְעוּדָה אָז הוּא מִפְּנֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה מִתּוֹרָה וְכַנַּ״ל, מִפֵּילָא נִשְׁמַע דְּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִגְרֹם עַל יְדֵי זֶה בְּטוּל תַּלְמוּד תּוֹרָה

(ד) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם): (ה) הַרַאֲב״ד (פכ״ט ה״י): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): (ז) חַיֵּי אָדָם (שם): (ח) הַגְּהוֹת מַיְמוֹנִי (פכ״ב ה״ב), וְהוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ד). וְאַף דְּיֵשׁ דֵּעוֹת בַּאֲחֲרוֹנִים בְּעִנְיַן זֶה וְיֵשׁ דְּסָבְרִינָא לְהוּ דְּצָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד לְמָחָר, לֹא נְהִירָא, דִּבְהִבָּדְלָה גּוּפָא שֶׁהַמְּקוֹר הוּא מֵהֶתֵּם יֵשׁ בְּסִימָן רצ״ו (ס״ג) שְׁתֵּי דֵּעוֹת, וְהוּא מִלְּתָא דְּרַבָּנָן וְגַם הוּא נוֹגֵעַ לְשָׁלוֹם

בַּיִת. עַיֵּן בְּסִימָן רס״ג (משנ״ב ס״ק יג): (ט) חַיֵּי אָדָם (שם):

א (י) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב): (כ) מָגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ רסו): **ב** (ג) דְּהָא הַגְּמָרָא שָׁם בְּגִטִּין כָּלַל הֲנֵי תְּרֵי עִנְיָנִים בְּהַדָדֵי, וּכְשֵׁם שֶׁשָּׁם פָּרְשׁוּ דְּדַוְקָא סְעוּדָה שֶׁרָגִיל בָּהּ בְּשַׁבָּת, כֵּן הוּא הַדִּין בָּזֶה

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah